

Liiton puheenjohtaja Simo Paassillan puheenvuoron teemoja:

Eläkeläisköyhyys

EKL on aina heikomman puolella ja puolesta. Tähän liittyen on ajankohtaista nostaa keskusteluun, miten eläkeläisköyhyyttä voitaisiin vähentää.

Suomeen on nyt lopultakin laadittava jo pitkään vaatimamme toimenpideohjelma, jolla eläkeläisköyhyys poistetaan. Keskeinen osa ohjelmaa on oltava kansaneläkkeeseen tehtävät reilut tasokorotukset. Lisäksi tulisi vakavasti harkita kansaneläkkeen ja työeläkkeen yhteensovittamisen muuttamista siten, että pienennetään yhteensovittamisprosenttia nykyisestä 50 prosentista. Näin menetellen ei koskettaisi työeläkerahastoihin.

Pientämällä tuota prosenttia, jolla muiden eläkkeiden ja korvausten kasvu leikkaa kansaneläkettä voitaisiin pientä työeläkettä saavien eläkettä parantaa ilman, että kosketaan työeläkerahastoihin. Kustannusten suuruus riippuisi siitä, kuinka paljon kansaneläkkeen vähenemisprosenttia pienennettäisiin. Kustannuksista vastaisi tässä vaihtoehdossa Kansaneläkelaitos eli viime kädessä valtio.

Korotukset pelkästään kansan- ja takuueläkkeisiin eivät ratkaise eläkeläisköyhyyttämme. EKL korostaa, että pienituloisten eläkeläisten asemaa on tarkasteltavana kokonaisuutena. On haettava aidosti vaikuttavia toimia heidän tilanteensa parantamiseksi. Merkittävässä osassa eläkeläisten toimeentulon kannalta ovat myös palvelut, niiden saatavuus ja saavutettavuus sekä monet elintasoon vaikuttavien kulutushyödykkeiden hinnat, kuten esimerkiksi lämmitykseen tarvittavan öljyn ja sähköt hinnat.

Parhailtaan käydään vilkasta keskustelua siitä, miten pienimpiä työeläkkeitä tulisi korottaa. Keskusteluissa on esitetty ratkaisuksi eläkeindeksijärjestelmän muuttamista ns. taitetusta indeksijärjestelmästä ns. puoliväli-indeksiksi.

EKL:n kanta indeksijärjestelmän korjaukseen on esitetty liiton eduskuntavaaliohjelmassa. Siinä ohjelmassa sanotaan, että on tärkeää etsiä eläkejärjestelmän rahoituksen kannalta kestäviä vaihtoehtoja työeläkkeiden indeksitarkasteluksi. Indeksirakenteessa tulee lisätä ansioindeksin painoarvoa nykyisestä 20 prosentista ja vastaavasti vähentää hintaindeksin painoa nykyisestä 80 prosentista. On laskettu, että ns. puoliväli-indeksiin siirtyminen merkitsisi suuruusluokaltaan parin prosenttiyksikön menojen ja maksujen korotusta jo nähtävissä olevan nousun päälle. Kustannusvaikutuksista tulee tehdä laskelmat myös 40/60 ja 30/70 indeksien osalta ja selvittää niiden toteuttamismahdollisuudet.

EKL korostaa kuitenkin, että työeläkeindeksin muuttaminen ei saa vaarantaa työeläkkeittemme rahoitusta ja järjestelmän taloudellista kestävyyttä. Myös sukupolvien välinen solidaarisuus on otettava huomioon päätöksiä tehtäessä.

Sote - hyvinvointialuevaalit

Sote-uudistus toteutuu. Valtakunta on jaettu 21 hyvinvointialueeseen ja lisäksi Helsinki on oma hyvinvointialueensa. Uudistuksen valmistelu on kiivaimmillaan. Tätä varten tulevilla hyvinvointialueilla on nimetty lukuisa määrä valmistelutyöryhmiä ja niiden työtä ohjaavia seurantaryhmiä. kiire on kova, ehkä liiankin kova?

Nykyinen 104-vuotias kuntademokratiamme on suuren muutoksen edessä. Perinteisesti kuntien tehtäviin kuuluneet sosiaali- ja terveyspalvelut sekä palotoimi siirtyvät maakunnallisille hyvinvointialueille.

Hyvinvointialuevaalit käydään 23.1.2022. Vaaleissa on jaossa paljon valtaa. Niissä valittavat valtuutetut ovat ison mahdollisuuden edessä: he saavat vastuulleen suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä palotoimen kehittämisen ja tulevaisuuden hyvinvointialueiden rakentamisen. Kansalaisten kannalta ehkä merkittävin on maakunnallisen hyvinvointialueen palveluverkostosta päättäminen.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirryttäessä maakunnallisille hyvinvointialueille, on tinkimättömästi huolehdittava siitä, että ikäihmisille tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveluja on riittävästi ja että ne ovat laadullisesti korkeatasoisia sekä kohtuuhintaisia. Toimivat lähipalvelut on taattava ikään ja asuinpaikkaan katsomatta.

Vaikka hyvinvointialueiden valtuustoilla on tärkeä tehtävä, niin kansalaisten asenne vaaleihin on hälyttävä. Kunnallisan Kehittämissäätöön tuoreen mielipidekyselyn mukaan 74 % suomalaisista pitää periaatteessa hyvänä sitä, että kansalaiset voivat valita päättäjät hyvinvointialueille, mutta vain 44 % ilmoittaa olevansa kiinnostunut aluevaaleista. Huolestuttavaa on, jos äänestysaktiivisuus jää näin alhaiseksi. Siksi vetoan, että kaikki äänioikeutetut äänestävät ja äänestävät sellaista ehdokasta, jonka he katsovat parhaiten pystyvän toteuttamaan heille tärkeitä asioita.

Tulevaisuustyöryhmä

Kolmanneksi teemaksi nostan tässä avauksessa järjestöelämän murroksen. Yhdistystoiminnassa eletään suurta murrosaikaa. Selkeimpinä merkkeinä siitä on jäsenten uudenlainen tapa tulla järjestötoimintaan. Mukaan kyllä tullaan nopeasti, mutta toimintaan sitoutuminen on aikaisempaa lyhytaikaisempaa. Uudet jäsenet ovat enemmässä määrin ”keräilijöitä”, jotka poimivat tarjolla olevista mahdollisuuksista itselleen mieluisimmat ja parhaat palat eivätkä ole valmiita laajasti yhteiseen tekemiseen ja vastuun kantoon. Toimihenkilöiden löytäminen on vaikeutunut. Pitkään jatkunut jäsenmäärän kasvu on pysähtynyt,

Tämän liittokokouksen yksi merkittävä asia on päättää perustaa liittoon tulevaisuustyöryhmä. Ryhmän tehtävänä tulisi olemaan kartoittaa, millaisia pitkäkestoisia, suuria ja hitaasti tapahtuvia muutoksia, megatrendejä on alullaan. Sen jälkeen voitaisiin pohtia, miten ne saattavat vaikuttaa ikäihmisiin ja eläkeläisjärjestöihin eli pohtia sitä, millaisia tulevaisuuden uhkia ja toisaalta millaisia mahdollisuuksia meillä on edessä.

Ikäihmisten ja niitä edustavien järjestöjen tekemälle työlle on annettava arvoa

Lopuksi haluan korostaa ikääntyneiden erittäin merkittävää roolia tulevilla hyvinvointialueilla ja kunnissa. Heidät on nähtävä aktiivisina toimijoina, kokemusosaajina sekä voimavarana pelkän kuluerän sijaan.

EKL:n jäsenyhdistyksissä tehtiin vapaaehtoistyötä 57 000 tuntia kuukaudessa vuonna 2020. Ennen korona-aikaa tuo tuntimäärä oli 90 000 per kuukausi. Tekemämme työ on mitä suurimmassa määrin henkistä sekä fyysistä terveystoimintaa. Täydellistä täsmälääkettä se on ikäihmisten yksinäisyyden torjunnassa. Tälle työlle on annettava arvo toiminta-avustusten ja ilmaisten toimitilojen muodossa.

Valitettavasti suuntaus on viime aikoina kunnissa pääsääntöisesti ollut se, että säästöjä haettaessa on nimenomaan leikattu järjestöjen avustuksia ja korotettu tiloista perittäviä maksuja. Tämä on mielestämme lyhytnäköistä politiikkaa ja säästöjen hakeminen kohdentuu toimiin, jotka iskevät takaisin hyvin pian kohonneina terveydenhoitokuluina.

On tärkeää, että ikäihmiset pysyvät vireinä, toimintakykyisinä ja sosiaalisesti aktiivisina. Maamme kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden tulee antaa yhdistystemme ja piirimme erittäin arvokkaalle toiminnalle sille kuuluva arvo.
